

PROPRIETAR-DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE

Cf. regulamentului de a-
picare a tarifului comer-
cial, categoria V.

Unitatea

REDACTOR

DUMITRU NEDA

Foile înscrise în Registrul de
Publicații al Trib. Târnava-Mică
sub Nr. 2—1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 500 Lei
Pe 6 luni . . . 280 Lei
Pentru străinătate 1000 Lei**Foile bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă**

Destinul nostru...

de prof. Alexandru Todea

Suntem optimiști. Privim viitorul în față fără nici o teamă. N'am disperat nici în momentele cele mai umilitoare prin care am trecut. Cu atât mai puțin acum, când lumea întreagă e conștie de valoarea noastră.

Suntem „cineva” și am făcut „ceva”. Pentru noi și pentru întreaga civilizație europeană. Și continuăm, până la victoria definitivă. Care cu siguranță va veni căci „cu noi este Dumnezeu”.

Dar, misiunea noastră nu se va sfârși cu războiul. Ci, abia atunci va începe. Va începe România să-și joace rolul ei providențial de apostolat misionar între popoarele de rit oriental. Căci, nu înzadar, suntem „o insulă latină în furtunosul ocean slav”, și nu în zadar ne mândrim cu dictonul: „mare lucru este a fi născut român”.

A avut Providența, și are planurile sale cu noi. Planuri bine determinate. Planuri care trebuiesc duse la îndeplinire.

Vrea Dumnezeu, ca țara pe a cărei stemă stă scris „nihil sine Deo” să fie imbibată de marele gând și de marea idee adusă de Mântuitorul „toți să fie una” și să păzească „toate”, câte le-a poruncit El.

De aceea, în măsura în care ne iubim neamul, în acea măsură va trebui să lucrăm fiecare, pentruca dorința lui Hristos să sălășuiască în fiecare inimă românească.

Acesta e rolul românilor uniți în sânul prea sbuciumatului neam daco-roman. Căruia, i-se adaugă — cel de valoare universală: rolul insulei latine în furtunosul ocean slav — de a-și arăta superioritatea în toate privințele și sua toate raporturile. — Atât în ce privește linia de conduită vremelnică, cât și cea veșnică.

Și Dumnezeu ne-a pregătit ca să ne îndeplinim destinul, misiunea. Am fost latini get-beget „sanguine et fide” până în secolul al X-lea. Eram încadrați, întru toate, în marea masă a latinității. Totuși, nu eram apti pentru înalta misiune ce ni-s'a încredințat. Oceanul slav a rupt orice legătură cu continentul bogățiilor și revelațiilor Divine, cu care, mai curând ori mai târziu, va trebui să reieie contactul. A permis Providența să ne despărțim și noi, ca astfel îmbrăcând haina de manifestare orientală, să putem fi de folos cauzei pe care o urmărea.

Spre acest scop ne-a supus tuturor umilirilor. Limba noastră care, în realitate, e cea mai frumoasă din lume, ajunsese doar să fie bună la bucătărie; să nu fie aptă de a exprima un Tatăl nostru, o cântare bisericească și cu atât mai puțin o Liturghie.

Bunurile noastre formau proprietatea străinilor. Oceanul slav se îngrijea să atragă

spre el fiecare strop de sudoare românească, iar inimile fiilor lui Taica Traian cu nostalgie se gândiau la timpurile când în casa părintească aveam de toate, și Alexandru Basarab Domnul Țării Românești se credea în paradisul lui Dante când Papa Ioan XXII îl numește „fiul meu iubit și principe catolic”. Iar Mitropolitul Moldovei, Damian, în speranța că soarele românilor va răsări în bisericuțele plaiurilor lui Ștefan cel Mare, subscrie cu tot elanul sufletului său decretul de unire din Florența.

Era faza de pregătire; momentul potrivit fu cel dela 1700 când ne-am încadrat oficial în linia apostoliei: „...Din bunăvoia noastră *ne unim* cu biserica Romei... și așa *ne unim* ca toată legea noastră, slujba beseariceii, liturghia și posturile și darul nostru să stea pe loc”.

Providențială unire și mângăietoare la casa părintească a fiului, de 7 veacuri, răstăcit în întunec și în umbra morții.

Primăvărată și încântătoare zi în care încetară Vinerea Patimilor și haina de doliu impusă de fluxul oceanului slavon, delectându-ne iarăși cu aurora latinității.

De atunci am devenit un acumulator. „Se știe din experiență: așezând o persoană pe un izolator și punându-o în comunicare cu mașina electrică, trupul ei se încarcă cu fluid electric și dacă e atinsă, dă scântei și scutură pe celce o atinge”. Acelaș lucru s'a întâmplat cu noi. Prin unire s'a stabilit o comunicare continuă între apusul civilizat și noi. Am devenit un acumulator de lumină și de viață culturală, aducând în noi „un fluid divin”, care a variat și variaza adoptându-se împrejurărilor și tuturor lipsurilor mediului încunjurător. „Putere ieșia din el și-i vindeca pe toți”. (Luca 6, 19).

Curajul Vlădicului Atanasie, energia naționalismului lui Inocențiu Micu Klein, sfințenia lui Petru Pavel Aron, etc. nu sunt altceva decât emanațiile acestei forțe ascunse, dar capabile de-a învinge obstacolele și de a schimba fața pământului.

Prin unirea cu Roma a dat peste noi Samarineanul milostiv — eram căzuți între tâlhari — „insulă latină în furtunosul ocean slav” care ne-a deslegat limba, ne-a vindecat rănile și ne-a însănătoșat, devenind invulnerabili, și în plus posedând acel „fluid divin”, avem posibilitatea de a vindeca pe toți cei din jurul nostru.

Prima noastră chemare, prin urmare, vor fi, ca fluidul divin să se reverse pe sufletele românilor de pretudindenea, a doua asemenea celei dintâi, ca prin opera noastră, popoarele slave cari azi sângerează sub urgia

comunismului satanic, să se reîntoarcă la acelaș balsam de viață. suprafirească, la acelaș Părinte, la aceleași adevăruri, la acelaș Dumnezeu. În acestea două constă destinul nostru, pe care dacă n'am căuta să-l îndeplinim, am fi dezertori dela datorie.

Iată de ce suntem optimiști și credem tare în victoria finală. Și cine ne va sta în cale? Durerea? Nu, căci „numai durerea dă aripi gândirii, izbândă n'au decât cei cari luptă” (Al. Vlașuță). Răbdarea prea îndelungată? Dar, „Te-ai întrebat vr'odată din ce undire 'necată de lacrimi tănuite se naște un izvor? De mii de ani în piatră lovește răbdător, strop după strop, s'o spargă.. drum greu a fost... dar... iată! în valuri de lumină, chemat de dorul mării, un fluviu nou vestește *Triumful așteptării*” (Al. Vlașuță).

Lupta noastră e acel strop de apă care bate în stâncă, iar oceanul spre care tindem e adevărul ce singur ne poate mântui.

Trebue să credem acest lucru cu atâta tărie, încât nici o furtună să nu ne înspăimânte. Am văzut undeva un tablou, în care un înger cuminecă un tânăr. Tânărul se află în mijlocul mării furtunoase și se ține cu mâinile de o frântură de lemn dintr'o corabie distrusă. Undele spumegă și îl inconjoară ca și când ar vrea să-l înghită. Deasupra mării se aud și se văd tunete și fulgere. Tânărul e îngrijorat, dar plin de nădejdi. Deodată un înger se coboară și întinde sfânta cuminecătură spre gura naufragiatului. Tânărul se cuminecă, înclină capul și adoră sfântul sacrament din pieptul său. În jurul lui însă, furtuna continuă, devine tot mai amenințătoare, dar tânărul rămâne ferm, senin și liniștit.

Iată icoana noastră din această apocaliptică încheștare. Altă atitudine demnă însă nu există, decât a tânărului: fermi, senini și liniștiți, bine știind că dreptatea e de partea noastră. Iar dacă oamenii ar uita de acest lucru, li-l va reaminti Dumnezeu, care vrea ca neamul pe a cărui stemă stă scris „Nihil sine Deo”, Să-și îndeplinească *destinul divin*.

Mărturisiri dureroase. În revista *Biserica Basarabeană* dela Bălți, organul oficial al Episcopiei Ortodoxe a Hotinului, a apărut un articol intitulat: *Din practica spovedaniei*, scris de Preotul *Petru Vasilovschi* dela Turtucaia (Bulgaria).

Acest articol este o mărturie sinceră a unor stări de lucruri în adevăr dureroase. Articolul, de 5 pagini (1943, An II, p. 383-387), vrea să fie o contribuție practică în legătură cu problema mărturisirii. Pleacă dela constatarea tristă că în biserica ortodoxă: — „Nu arareori se pot întâlni oameni pe deplin credincioși, sau oameni ai Bisericii, cari n'au ideie despre cece este mărturisirea, cum și când are ea loc.” (p. 383). Citează cazul unui intelectual care a postit 3 săptămâni și apoi s'a dus să se cuminece, fără să se fi

mărturisit. Când se apropie de potir, preotul îl întreabă:

— „Ați ascultat rugăciunea dinaintea de mărturisire?“ — „Cum să nu! Eu stau în biserică dela începutul liturghiei“.

O femeie văzând că altele se mărturisesc, spune: — „Și eu vreau să mărturisesc... Prima dată văd aceasta“. — Era din Bulgaria Veche, unde preoții nu au dreptul de a mărturisi decât spre bătrânețe. Femeia de care vorbim a fost într-o parohie în care 20 de ani au fost numai preoți tineri și deci n'a avut ocazie să vadă ce e mărturisirea.

În Miercurea Mare, după liturghie, vine la preot o bătrână și îi cere s'o mărturisească „după pravilă“. Îi și explică în ce chip să procedeze: „Noi toate vom sta în genuchi, dvs. ne veți întreba, iar noi vom răspunde, toate odată; greșit-am. Iar când Dvs. veți citi rugăciunea de deslegare, atunci fiecare din noi se va gândi la păcatele săvârșite“.

Preotul a urmat sfatul bătrânei. A vorbit despre cele 10 porunci. Bătrânele au zis mereu, greșit-am. La sfârșit a citit rugăciunea de deslegare pe încetul, ca să se poată gândi la păcatele „tainice“ — În cazul acesta păcatele se împart în tainice, cari nu se pot spune la mărturisire, și netainice, cari se pot spune. Unde duce ruperea de Roma! (Iosif E. Naghiu).

0 mănăstire contemplativă!

Ordinele călugărești se împart în două categorii: active și contemplative. Primele se ocupă mai ales de apostolat, sub diferite forme: predicatie, învățământ, opere de caritate etc., celelalte au ca scop: sfințirea membrilor lor, prin rugăciuni și înfrânare.

Mănăstirea Buna-Vestire din Moreni Jud. Prahova, despre care vreau să spun ceva în cele ce urmează, face parte dintr'un ordin contemplativ — cu același nume: Buna-Vestire.

1. *Istoric.* Acest ordin a fost întemeiat de Fer. Maică Maria-Victoria Fornari Strata, la Genova în Italia.

Născută în 1562, dintr'o nobilă familie genoveză, viitoarea fondatoare a ordinului Buna-Vestire, a fost crescută de părinții ei în spirit creștinesc, ajungând astfel de tânără la o virtute excepțională. Din ascultare față de părinții săi, se căsătorește la vârsta de 17 ani cu Angelo Strata, având din această fericită căsătorie șase copii. Rămăsă văduvă și necăjită, la vârsta de 26 ani, Victoria Strata s'a învrednicit de o apariție a Preasfintei Fecioare — Mângâietoarea întristaților, care i-a promis ocrotirea copiilor dacă va alunga dela ea orice altă grijă afară de aceea de a-L servi pe Dumnezeu și a-L iubi fără măsură.

Sub conducerea venerabilului Păr. Bernardin Zannoni din Societatea lui Isus, ea a înaintat cu pași repezi în sfințenie.

Dintre cei șase copii, cinci au intrat în călugărie, iar al șaselea muri când era de 10 ani.

După 16 ani de viață sfântă, petrecută în rugăciune, opere bune și pocăință, Fer. M. Victoria, urmând promisiunea ce a făcut-o Maicii Sfinte și instrucțiunilor ce le-a primit dela Ea, a întemeiat cu ajutorul ven. Păr. Zannoni, Ordinul Buna-Vestire.

Fer. Victoria, muri în 1617, la vârsta de 55 ani; corpul său se păstrează până astăzi intact, într'o mănăstire din Genova.

Ordinul întemeiat de ea s'a răspândit cu repeziciune în Italia, Franța și alte țări ale Europei. Valul antireligios, pornit dela Revoluție, a distrus mai bine de 50 mănăstiri, lăsând numai câteva din ele în Italia și Franța.

Într'una din aceste mănăstiri dela Langres (Franța), intrase în anul 1922, din darul lui Dumnezeu și o româncă: Maica Magdalena Bossy.

Impinsă de dragostea de Patrie, M. Magdalena, a carut mai marilor ei, de a veni în România, pentru a întemeia și aici o mănăstire. Astfel, în 1938 — când s'a instalat la Moreni Jud. Prahova, cu câteva călugărițe —, avem prima Mănăstire Contemplativă românească.

În anul 1940, după o suferință de mai bine de 2 luni, în decursul căreia a dat — ca și

în tot restul vieții sale —, semne de o mare sfințenie, M. Magdalena a intrat în viața de veci.

Fiii sale, recrutate din poporul nostru, continuă opera începută.

2. *Spiritul și organizația* Ordinului sunt adaptate cu totul vieții contemplative.

Călugărița Bunei-Vestiri, se consfințește lui Dumnezeu, spre a-I mulțumi pentru „Misterul Întrupării Domnului; pentru favorurile acordate Preasfintei Omeniri a lui Hristos și Preasfintei Fecioare Maria, Mama Sa, mamele pentru maternitatea sa dumnezeiască și pentru binefacerile cu cari Dumnezeu a înzestrat toate ființele, (Constituții).

După exemplul Preacuratei Fecioare Maria în cântecul său „Mărește suflete al meu pe Domnul“..., călugărița Bunei-Vestiri va avea pururea în suflet o atitudine de venerație profundă și de mulțumită față de Dumnezeu; atitudine rezumată prin vorba Preacuratei: „Iată roaba Domnului, fie mie după cuvântul tău“.

Mijloacele pentru îndeplinirea acestui scop sublim, sunt: jertfirea întregii vieți lui Dumnezeu prin cele trei voturi călugărești: *Paupertate, Castitate, Ascultare*, la care adaugă *votul de clauzură*. Prin acest din urmă vot, călugărița se separă cu totul de lumea din afară, rămânând închisă toată viața ei și neavând nici un contact cu persoanele din lume, afară de părinți și rudeniile mai apropiate, de vre-o câteva ori pe an.

În această atmosferă de jertfă, tăcere și reculegere — atât de necesară vieții interioare — se dezvoltă în suflete, din ce în ce mai mult, *virtuțile* Sfintei Fecioare Maria și a Domnului nostru Isus Hristos: curățenia sufletului, deslipirea cât mai mare de creaturi, umilința, unirea sufletească cu Dumnezeu și mai pe sus de toate virtutea iubirii, care o face să dorească mântuirea sufletelor și să se roage pentru toate nevoile omenirii.

Călugărițele dela Moreni îndeplinesc rânduiala slujbelor divine după Tipicul Bisericii noastre unite. Pe lângă oficiul divin, organizația lor prevede, în fiecare zi, mai multe ore

FOIȚA „UNIRII“

Preoți întâlniți în Rusia de azi

de Pr. Cpt. Ioan Berlo

Încă înainte de a pătrunde în Rusia, în dosul Universității din București, mi s'a fost dat să văd cu totul întâmplător un preot militar, înalt și svelt, stând de vorbă cu un căpitan cu barbă, care după spărențe părea a fi preot ortodox. Îndreptându-mă spre ei, m'am prezentat fostului meu profesor de pedagogie din Oradea, Maiorului Vasile Bondea și camaradului căpitan Pădureanu Ioan, preot din Arhidieceza Blajului. După depănarea amintirilor comune dintre fostul profesor și fostul elev, m'am îndreptat cu noul camarad spre gara de Nord, pentru acceleratul București-Odesa. Aș fi vrut să-mi spună ceva din ceea ce întâlnise neobișnuit prin Ucraina, Crimeia, Caucaz și pe unde o mai fi fost prin Rusia, dar am rămas desamăgit.

La Tighina, într'un compartiment vecin a intrat un preot în reverendă neagră, cu coler alb la gât și proaspăt bărbierit. Am intrat în vorbă cu el, în limba germană. Era misionar în Ucraina și mi-a spus ceea ce au zisem dela toți, că tineretul rus este pierdut pentru ideea creștină, dar printre bătrâni s'a

păstrat credința. Acest tânăr înalt, corect la înfățișare și cu înflăcărare misionară mi-a dat adresa Episcopiei romano-catolice din Odesa care avea să-mi fie atât de folositoare.

În Odesa, abia ajuns, m'am interesat de marile biserici de pe bulevarde. M'a impresionat în deosebi Catedrala din dosul gării, prima biserică cu etaj, care mi-a fost dat să văd. Era mai degrabă mănăstire, condusă de călugări, dintre care arhimandritul era român din Basarabia. Venerabilă figură: înalt, slab, cu o barbă lungă și cu vorbă domoală și cum-pătată. Ne-a dus prin labirintul încăperilor dela parter și dela etaj. Atât jos cât și sus era altar principal la mijloc, iar pe dreapta și pe stânga altare secundare, — ca la romano-catolici. Mi s'a plăns de neputința cuvântului neurnat de exemplul viu. Acest arhimandrit atât de cucernic ca vorbă și ca înfățișare, deși era îmbrăcat în rasa soioasă, mi-a dat de gândit. Cu astfel de caractere se pot naște nădejdi multe.

La Episcopia romano-catolică din Odesa l-am întâlnit pe Părintele S. I. Leone, fost preot militar al unei unități italiene de pe frontul de est. M'am înțeles cu dânsul franțuzește privitor la multe lucruri prea importante pentru mine în situația în care mă aflam. El deși romano-catolic, avea facultatea de a celebra și în rit oriental, în limba rusă. Avea ornate orientale, pe care mi le-a dat în ziua următoare, Dumineca, ca să servesc

la „Frantzuski Kostiolj“ — capela franceză, cum i se spune.

Tot dela el am aflat că pentru preoții care se află pe teritoriul Rusiei s'au dat toate facultățile, de care să uzeze în împrejurările necesare. Mi le-a citit în limba latină și l-am rugat pe un alt preot dela Episcopie, care știa perfect românește, să mi le traducă și trimiță pe adresa mea: Pr. Cpt. Berlo Ioan. Ambulanța 19, of. 782., dar încă nu le-am primit.

În 26 Sept., Duminecă, după multe întrebări și alergături, am aflat Biserica în care se oficiază sf. Liturghie în românește și franțuzește. E îngrijită de colonia franceză din Odesa și e o întreagă poveste cu acest sfânt lăcaș despre care mi s'a spus de către colegii de seminar din Oradea, pe care l-am întâlnit după un deceniu aici, că cu tactul și cu legăturile pe care le are „Popa Man“, fostul meu profesor de Drept matrimonial dela Teologia din Blaj, acest lăcaș ar putea ajunge lăcaș românesc.

Dar în împrejurările de față, cu o reprezentare ștearsă, neoficială, mulți funcționari din teritoriul cedat sunt într'o situație vitregă. N'au preot. N'au preotul lor s'gar, oficial, care să-i reprezinte, care mai ales să se ocupe de ei, numai de ei. Pe părintele care din proprie inițiativă servește Dumineca și în sărbătorile la Biserica franceză, l-am cunoscut cu prilejul concelebrării. Îi lipsesc multe dintre obiectele

de meditație intimă cu Dumnezeu, și alte exerciții de pietate.

Timpul dintre slujbe și meditație este întrebuințat la munca pentru lipsurile mănăstirii, având și recreație necesară pentru refacerea forțelor fizice.

De fiecare dată când bate ceasul, ele se roagă în felul acesta: „Binecuvântată să fie Preasfânta Treime și binecuvântat să fie decretul pe care Ea l-a făcut din veșnicie pentru Cuvântul veșnic să se facă om pentru a mântui pe oameni”.

Adăugând la toate acestea, anumite mijloace de pocăință, avem o icoană sumară despre spiritul și viața călugăriței Bunevestiri.

*

Viața aceasta este, cu adevărat, o viață de jertfă. Un autor cucernic deosebeste trei categorii de activități: materiale, intelectuale, și munca vieții interioare — foarte puțin cunoscută de oameni. După acest autor, care le-a încercat pe toate trei, efortul cerut de viața interioară este cel mai greu de îndeplinit. El ne cere o aplicație continuă — desigur ajutați de har, — pe care puțini oameni o fac cu statornicie.

La acest efort se aplică călugărițele contemplative. Iată pentru ce viața lor este așa de plăcută lui Dumnezeu și plină de valoare față de oameni.

E dela sine înțeles, că aceste suflete merită să trăiască din mila creștinească, fără a se ocupa ele înseși de cele necesare existenței lor. Deacea creștinii cari au înțeles valoarea rugăciunii sufletelor consfințite lui Dumnezeu, se recomandă rugăciunilor lor, dându-le în schimb, o pomană materială din care călugărițele să poată trăi. Oricine se poate recomanda rugăciunilor lor, și dacă îi este cu putință să trimită ceace crede de bine pe adresa de mai sus.

Mai ales Frații preoți ar trebui să țină legătură cu această mănăstire, recomandând rugăciunilor lor nevoile parohiei.

Viața și inima unei comunități, a unei biserici, parohii, sunt sufletele de rugăciune. Călugărițele Bunevestiri îndeplinesc acest rol

în Biserica unită. Pe când frații din lume — după expresia Sf. Tereza a Pruncului Isus — încearcă să-L vestească pe Hristos, fiecare în mediul și după chemarea sa, ele stau în fața tronului ceresc: adorând, mulțumind, ispășind și cerând darul lui Dumnezeu.

Dea Domnul, ca să avem, nu una, ci cât mai multe mănăstiri contemplative!

Păr. B. Ștefu

Colțul catehetic

Să aibă catehismul

întrebări și răspunsuri, ori bucăți de cifii?

În cele următoare vom ataca o chestiune pe cât de importantă, pe atât de dificilă. Ea până acum nu a fost discutată la noi în fond; a fost pusă totuși, ici-colo, prin observările unor cenzori, ba noile catehisme dela Oradea au intrat în rezolvirea ei.

Pentru a o înțelege mai bine, vom face mai întâi istoricul chestiunii.

Primele catehisme, apărute în anii 1480—1549, nu au forma unor întrebări și răspunsuri, ci a unor lecturi, cu titluri și subtitluri. Catehismul lui Dietenberger (1537) face la sfârșitul lecturilor câte un *rezumat* în formă de întrebare și răspuns. Catehismul lui Soto (1549) pune titlurile în formă de întrebări, dar ceace urmează, nu sunt răspunsuri formale, ci lectură ca până aci. D. ex. toate sacramentele sunt tratate sub o singură întrebare. S. Petru Canisius ajunge la ideea, că trebuiesc create unități mai mici; el dă d. ex. la sf. jertfă liturgică 12 lecturi cu totatătea întrebări (în total de 133 rânduri).

Fabri este primul, care la (1554) tratează materia în forma unor întrebări și răspunsuri, acestea din urmă mergând până la propoziții. Aceeaș metodă o adoptă apoi P. Canisius în micile lui catehisme, atât în țările germane, cât și în Franța, în Italia (Bellarmin): redactându-se manualele de catehism așa, că întrebările și răspunsurile conțineau materia pe care copiii aveau să o învețe de rost.

Aceeaș metodă și-au însușit-o protestanții și orientalii disidenți, încât noțiunea de *catehism* a ajuns să fie egală cu aceea de *expunere sistematică autoritară a unei doctrine ori a unor fapte, în formă de întrebări și răspunsuri*.

Astfel au luat ființă nu numai catehismele religioase, ci și catehisme de educație civică, socială, ba ateistă chiar! *Catehismul a devenit o noțiune!*

*

Dar principiile pedagogice cer de o parte, ca materia de memorizat să fie cât mai *scurt și concis* redactată, de altă parte ca această materie să aibă în carte și o *desvoltare*, pe care copiii să o reproducă nu din cuvânt în cuvânt, ci cu cuvintele proprii. Iată explicația a două feluri de litere, cu cari se tipăresc catehismele (ca și alte cărți didactice), de 100 ani încoace.

După vorba filosofului antic — totul curge (= evoluiază) neconținut, și după foarte omenească tendință de a se produce ceva nou, de a *reforma*: am ajuns în secolul nostru și la tendința de reformare a catehismului cu întrebări și răspunsuri. De unde putea veni această tendință, dacă nu dela Germani, mai porniți spre reforme și la cari mai mult s'a cultivat Catehetica?! La anul 1901 Stieglitz a propus și la 1916 într'un catehism al lui a realizat ideea unui *catehism cu lecturi*, având ca rezumat la sfârșitul fiecărei lecturi întrebări și răspunsuri. Lui i-au urmat alții, atât la Germani, cât și în alte țări (d. ex. la Italiani: Fanciulli, *Lecture di religione*, 1935), iar la noi P. S. Ioan Suciu Arhieru-Vicar la Oradea.

Și pe tema aceasta s'a născut o luptă, care e în plină desfășurare. Rezultatul luptei se va vedea după ce se va fi făcut încercare cu noua formă pe un teren mai larg; rezultate parțiale avem ici-colo. Oficialitatea nu se amestecă, pentru ea un lucru fiind important: asigurarea unui cât mai bun rezultat la propunerea religiei.

Care sunt argumentele reformiștilor? 1. Că la sistemul cu întrebări și răspunsuri se prea *fărimitează* materia. Asta e perfect

zacre, odăjdii, cărți liturgice. Dânsul umple un gol simțit, cum poate și cât poate.

În Nicolaev, oraș cenușiu, am văzut primul preot îmbrăcat în caracteristica rasă gri, pe care apoi am întâlnit-o peste tot la preoții ruși. Cruce pe piept atârnată de gât cu un lanț de argint, sau metal alb. În cap pălărie gri peste pletele lungi. Mi-a vorbit despre cele îndurate în Siberia, apoi la săparea canalului dela Leningrad. Acum merge la Odesa, unde este încardinat. Știa bine nemțește. Studiase la Universitatea din Harcov. Arăta ca vârstă ca la 45 de ani.

E curios că în Rusia nici la început, nici mai târziu nu am văzut preoți tineri. În Odesa am întâlnit trei diaconi, dintre care nici unul nu arată mai tânăr de 30 de ani.

În Crimeia, la Jelebowka, am întâlnit un preot bătrân dela care am aflat că pe vremea regimului roșu el se refugiase la Ialta, unde erau greci, cărora regimul le permitea serviciul divin în grecește până în 1935, când fură opriți și ei, iar preoții au trebuit să lucreze cele mai variate meserii manuale pentru a exista. Intotdeauna au fost puși la muncile cele mai îndobitocitoare, forțați peste puteri, batjocoriți și hulțiți pentru credință.

În altă localitate din Crimeia, Kolaj, l-am cunoscut pe preotul local: bătrân între 50—60 de ani, înalt, voinic, cu plete sure, cu o înfățișare de martir senin, împăcat cu Dumnezeu și cu oamenii, chiar și cu militarii, vre-o

patru soldați care i-s'au aciuat în singura cameră a casei sale, el locuind cu soția sa și cu cele două fete în bucătărie. Nu știa decât rusește, dar fata cea mai mică știa nemțește. Prin mijlocirea ei am aflat că el era din regiunea Orel, că fusese deportat în Siberia, la canalul dela Leningrad, că își făcuse o ștampilă falsificând actele abătându-se ca necunoscut pe la familia sa, fugind în Crimeia și trăind despărțit de familie, îndeletnicindu-se cu cele mai diverse munci până la eliberarea Crimeei.

Literatura unui popor este oglinda vieții sale. Am citit și eu literatura veche rusească, pe Dostojevski, Tolstoi, Lermontov, Turgenief, Gogol, Andreew, Pușchin, Cehov și pe alții mulți chinuți, obsedați, posedați și mai ales veșnic amenințați de un regim terorist. Am citit și din literatura rusească nouă pe Fedor Gladcov cu ale sale atât de sincere și de pilduitoare: *Pământ nou* și *Cimentul*, pe Maxim Gorki, precum și pe câțiva din umoriștii de azi. Dar acum sunt în Rusia, văd rușii în fiecare zi, stau de vorbă cu ei și mă întreb: ce destin fatidic și ingrât planează deasupra acestei colosale și misterioase împărății roșii? Ce blestem s'a deslănțuit permanent peste tărâmul lui Roșu Impărat din totdeauna? Pentru că în Rusia niciodată omul nu a putut avea siguranța zilei de mâne. Peste soarta lui a fost stăpân „tătucul țar” ieri, azi „tovarășul Stalin”, dar intotdeauna altul decât cine tre-

buia. După cum în trecut Biserica a fost patronată de țar, azi e patronată — ce iroaie! — de fostul președinte al celor fără de Dumnezeu. Și o biserică, care din instrument divin s'a pretat să devie altfel de instrument, nu-i mirare că nu a putut stăvili instinctele hrăpărețe, monopolizatoare ale diversilor țari albi, sau roșii. Într'o biserică cu preoți de gumă, în care clerul e igaorant habotnic, și imoraj și în care cei sus puși n'au cutezanța lui Ioan Botezătorul ca să-i strige în față oricărui țar: *nu se cuvine să trăiești în fărădelegi*, într'o astfel de țară nimic bun nu e de așteptat dela instituția menită să atragă din partea cerului binecuvântările.

Batiușca din ziua de azi se află în grea cumpănă: sau ajustează Sfânta Scriptură cum s'ar zice pe ici pe colo și anume în părțile esențiale, — sau îl ajustează pe el țarul roșu tot astfel.

Consider cea mai periculoasă cursă care i-se întinde preoțimii nu din Rusia roșie, unde chestiunea s'a rezolvat la ordin, ci din întreaga peninsulă balcanică și de peste tot unde sunt credincioși pravoslavnici, această schimbare la față de ultima oră a cameleonului moscovit.

(Va urma)

adevărat la catehisme, cu un prea mare număr de întrebări (ex. cel din Italia 433 întrebări, cele din Irlanda 424—435, cele franceze până la 778, cel austriac 877, cel din Lausanne 1015, Brazilia de sud 1056 și Guatemala 1315)! Asta are ca leac o mai rațională împărțire a materiei în cadrele întrebărilor și răspunsurilor, cum s'a făcut la noi: cateh. cl. 4 are 150 întrebări, iar cel al claselor 5—7 (32+28+29) în total 89 întrebări, iar cel de cl. III secundară are 159.

2. Al doilea argument e, că prin sistemul de întrebări și răspunsuri catehismul devine *sec*, ca o *carte de aritmetică*. — Reținem această asemănare a catehismului cu aritmetica, fiindcă atât la aritmetică, cât și la religie, se operează cu noțiuni aprioristice. Dar cine va spune, că noțiunilor religioase nu li-se poate da vioiciune, ca și aritmetice? Li-se dă prin dezvoltare și prin aplicările practice, li-se dă chiar și în carte, dar mai vârtos la propunerea cu graiul viu!

3. Al treilea argument e luat din ideea *activismului*: copilul ia parte la elaborarea noțiunii, nu ca la întrebări și răspunsuri, unde lucrurile se prezintă ca tot atâtea teze. Yust. Dar cine îl va împiedeca pe catehet, să aplice același activism, înainte de a ajunge la întrebare-răspuns? Cartea nu suplinese lecția și lecția nu suplinese cartea. Dacă în carte pui partea esențială la urmă și copilul știe, că asta trebuie memorizată. cele precedente aproape sigur le neglijează!

*

Pentru a ne documenta și mai bine să vedem unele exemple. Suntem bucuroși, că avem la îndemână și o realizare românească: catehismele *P. S. Ioan Suciu*. Luăm pe cel de cl. 4, lecția de introducere. Incepe prin a arăta, cum Isus iubea copiii, cum a lăsat pe apostoli să învețe în locul lui. „Acum Preoții ne învață în locul lui Isus: să fim buni, ca să ajungem la Isus...“ Ca să fim buni, trebuie: să credem... să ținem poruncile și să ne folosim de mijloacele harului... (cele subliniate sunt tipărite cu litere mari. „Acestea se cuprind în *catehism*“). Urmează nou aliniat, cu litere groase (aldine) dând definiția:

„Catehismul este cartea de învățătură sfântă despre credință, despre porunci și despre mijloacele harului dumnezeesc“.

Urmează un îndemn, apoi întrebări recapitulative, fără răspunsuri. Și de cetit: pilda unui copil, care mergând acasă cu certificatul și văzând tatăl că la religie are note mai bune decât la celelalte învățături, după un mic dialog, tata îl sărută pe copil și-i zice:

„Fiul meu, Dumnezeu ne-a lăsat pe pământ, ca să-L cunoaștem, să-L iubim și să-I slujim și astfel să ajungem la Isus în fericirea cerească. Bine faci: învață catehismul...“ etc.

Acest final al dialogului conține *teza principală*, cu care introducem pe copii în Catehism: Pentru ce suntem noi oamenii pe pământ? Această teză, după care nu mai urmează întrebări recapitulative, e tipărită cu litere comune într-o bucată „De ce-i“: oare putem fi siguri, că elevii o vor reține așa de perfect, cum vor avea să rețină definiția Catehismului, tipărită cu aldine, la aliniat propriu și urmată de întrebări recapitulative?!

Dar va zice cineva: chiar dacă la introducere nu vor reține copiii teza de mai sus, o găsesc mai târziu, la lecția 4: „Dumnezeu a făcut lumea văzută“ (până aci a tratat lumea nevăzută). Nimic mai mult despre lumea văzută, despre facerea, despre scopul ei. Ci imediat trece la om. Subt un titlu tipărit cu litere mari și groase „Omul“, se dau

noțiuni despre compoziția omului, care are trup și „suflet spiritual“; o foarte reușită ilustrație arată că „omul face tot felul de lucruri noi și minunate“, spunând că „cu sufletul omul se gândește“ [...] „iubește [...] omul are voie liberă“. „Omul este regele făpturilor. (Asta în aliniat, ca supremă concluzie, desigur și ca teză de memorizat).

Urmează două întrebări și răspunsuri, cari nu sunt corolar la cele expuse până aci, ci dau lucruri noi și precis formulate, cu litere distincte, dar și cu text dezvoltător, ca la catehismele tradiționale. Ele sunt:

„Ce este sufletul omului? (subliniat).

„Sufletul omului este partea spirituală din om. Sufletul este chipul și asemănarea lui Dumnezeu din om“. (Cursiv). Urmează dezvoltarea cu litere comune: sufletul nu moare... trupul se 'ngroapă...

Pentru ce a făcut Dumnezeu pe om? (a doua întrebare, tot subliniată).

„Dumnezeu a făcut pe om, ca omul să cunoască pe Dumnezeu, să-L iubească și să-I slujească și astfel, după moarte, să ajungă la fericirea cerească“. Urmează dezvoltarea, cu concluzii practice, pentru viața supranaturală.

Răspunsul reprodus aici, la a 2-a întrebare, tipărit cu litere distincte, desigur e merit să fie memorizat din cuvânt în cuvânt. În el se dă, acum autor tar, aceeași teză, pe care am văzut-o la introducere. Decât că formula-ea e puțin variată.

În aceeași lecție, ilustrul autor continuă cu cei dintâi oameni, arătând fericirea lui Adam și Eva în rai, căderea și urmările păcatului, cu o ilustrație sugestivă, și cu mențiuni despre mântuire prin P. C. Fecioară. Lecția o încheie întrebări recapitulative, fără răspunsuri.

(Va urma)

Dr. Nicolae Brinzeu

Știri mărunte

Ajutor dat de Sf. Părinte. Agenția Rador (2 II 44) e informată că Sf. Părinte a dat ordin ca, refugiații evacuați dela Albano, să fie primiți în reședința de vară a Vaticanului, în Castel Gandolfo. Mulțumită acestei măsuri, mai multe mii de locuitori din Albano au găsit adăpost în castelul Sf. Părinte.

Sfințirea unei Troițe Simbolice. Zilele trecute s'a săvârșit sărbătorește, în Capitală, sfințirea unei Troițe, ridicată de „Uniunea Someșenilor“ în fața patriarhiei, în cinstea martirilor Transilvaniei și a luptătorilor pentru unitatea națională. Intre cei ce au rostit simțite cuvântări, cu acel prilej solemn, a fost și P. S. Vasile Aftenie, care a vorbit în numele Mitropoliei Blajului, dând asigurarea că, în jurul acelei Troițe, „pe lângă umbrele nenumăraților martiri ai neamului, plutește umbra episcopului Inochentie Micu Klein, urmată de falanga atâtor fii credincioși ai Bisericii române unite“.

Presa sovietică atacă Vaticanul. Corespondentul din Berna al cotidianului bucureștean *Ecoul* (4. II. 44) scrie că acolo a stârnit mare senzație un articol apărut recent în *Isvestia*, oficiosul bolșevic cel mai de seamă. E atacat Vaticanul pentru că a urmat politica sa proprie, favorizând forțele fasciste, iar acum cele germane (!). În cursul războiului civil din Spania Vaticanul, după oficiosul bolșevic, a jucat un rol „lipsit de glorie“. — Altă „vină“ a Vaticanului: S'a bucurat (? N. R.) când Italia a atacat Franța, dar a fost cel dintâiu care a recunoscut guvernul Petain, ș. a. — Și când te gândești că nu de mult colindase presa mondială vestea că ar fi pe cale să se reia relațiile diplomatice între Vatican și Kremlin!

Locale. Dumineca trecută a predicat în catedrală pâr. Dr. Simion Crișanu, profesor de religie, iar Miercuri, de praznicul Întâmpinării Domnului, a predicat pâr. Dr. Gavril Pop, profesor de teologie.

— De Ziua Unirii (24 Ianuarie), I. P. S. Valeriu Traian a slujit, în sobor de preoți, în catedrală,

Tipografia Seminarului — Blaj

un *Tedeum* solemn, la care au fost reprezentate toate autoritățile locale. — Ca în toți anii, liceul de băeți „Sf. Vasile cel Mare“ de praznicul Sf. Trei Ierarhi a aranjat un frumos *festival artistic*, cu o conferință, declamații în românește, latinește, grecește, nemțește și franțuzește și cu puncte de cor și orhestră, susținute de elevi de-ai liceului. Serbarea a avut loc în Palatul Cultural, și a luat parte la ea multă lume aleasă, în frunte cu I. P. S. Valeriu Traian.

Dela Astru-Sibiu. — Asociația Studenților Români Uniți, din Sibiu a comemorat, în seara zilei de 22 Ian. c., pe stud. în medicină, regretatul *Liviu Lupan*, fost președ. al Astru-lui, și stins din viață în Iulie 1943. Pe lângă un număr neobișnuit de mare de studenți și studente, erau de față d. Dr. Iuliu Hațieganu, rectorul universității, pâr. Ion Agârbiceanu și altă lume aleasă Cuvântul de deschidere l-a rostit pâr. Dr. Aug. Ciunganu, duhovnicul Astru-lui sibian. Au conferențiat: d. N. Pop, președ. activ al Astru-lui (Tineretul care ne trebuie) dș. V. Bucur (Gânduri pentru Astru) și d. V. Grutiția (Astru și misiunea lui). De încheiere d. rector le leagă de inimă tuturor astriștilor deviza care trebuie să steie pe drapelul lor: Dumnezeu, Neam și Pământul Românesc.

Truc sovietic. Săptămâna aceasta, Marți, Consiliul Suprem Sovietic, întrunit la Moscova, a votat cu unanimitate *descenzalizarea Uniunii Sovietelor*, așa cum o propusese Molotov. În sensul acestei legi, cele 16 republici ale Uniunii vor avea ministri proprii de externe; vor avea dreptul să încheie acorduri cu alte state; să aibă armată proprie și, când vor crede de cuviință, să renunțe la Uniunea Sovietelor. — Întrebarea e însă: Câtă vreme va recunoaște și va respecta Kremlinul aceste drepturi?

Partizanii lui Tito, „mareșalul“ bolșevic din Jugoslavia, în zilele de 21-24 Ianuarie c., au voit să se apropie de Zagreb, dar n'au isbutit, după cum știe S. P. P., decât să ocupe două localități climatice pe coastele Adriaticei. Au avut pierderi însemnate. Numai în sectorul croat partizanii au pierdut 38.000 oameni, 8-tancuri, 446 mitraliere, 54 tunuri, 12 aruncătoare de mine, 6000 puști, 130 camioane și mari cantități de muniții.

Rectificare. Scriind în numărul nostru trecut, la coloana întâi, despre noii donatori ai „Bibliotecii Centrale“ din Blaj, alături de numele dlui Emil Pop din Petroșeni am trecut din eroare titlul de inginer. În realitate Dsa este un cunoscut și apreciat comerciant, fruntaș al vieții noastre economice, frate cu Pâr. canonic Victor Pop dela Blaj și cu P. Augustin A. Pop egumenul mănăstirii Obreja, colaborator al nostru. — Facem cu plăcere cuvenita rectificare.

Telefonul „Unirii“

Am primit abonament de sprijin și exprimăm călduroase mulțumite: V. Băcală, Greoni 1000 Lei; Tr. Fodor, Ocna-Mureș 700 Lei; Dr. I. Cârje, Făgăraș 1000 Lei; E. Pop, Petroșeni 1000 Lei; I. Pal-Liuzi-Călugăra 1000 Lei; A. Pop, Craiova 800 Lei; N. Negruțiu, Blaj 1000 Lei.

Am primit abonamentul pe 1944: Șt. Pop București; Ing. Borda, Reșița; Dr. B. Suci, Agnita; Of. paroh. Pecica; Sem. Franciscan Hălăucești; Fr. Hönig, Arad.

Am primit abonamentul pe 1943: V. Albu, Deva; N. Timbuș, Brad.

Am primit complectarea abonamentului pe 1944: Dr. V. Petean Mociu, Ing. I. Viciu Aiud, M. Hurducaciu Timișoara, Gr. Enariu Tămășeni.

Dr. P. Conda Deva. Am primit 500 Lei. Achitat până la 31, XII. 1943.

S. Armean Pricaz. Primit 1000 Lei. Achitat până la 31, XII, 1943.

R. Ștefu Ocna-Mureș. Confirmăm primirea sumei de 800 Lei, abonament pe 1943 și 1944.

Dr. Vulisici Răducăneni. Am primit 500 Lei, cari s'au contat: 300 Lei pe 1943 și 200 Lei pe 1944

Șt. Rogoian Brezoi. Primit 300 Lei, dintre cari 50 Lei pe 1943 și 250 Lei pe 1944.

Oficiul parohial Racovița-Timiș. Am primit 300 Lei în contul abonamentului pe 1944. Rugăm complectarea.

Pr. Cpt. Ionașcu Făgăraș. Primit 500 Lei, dintre cari 150 pe 1943 și 350 pe 1944.

Dr. Gr. German Alba-Iulia. Am primit 500 Lei, cari s'au contat: 250 pe 1943 și 250 pe 1944.

I. Balomiri Cugir. Am primit 500 Lei, cari s'au contat 300 Lei pe 1943 și 200 Lei pe 1944.